

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 136/2010-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. Ď., H., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., T., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 23 Co 291/2009-93 z 25. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. Ď. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. marca 2010 faxom a následne 18. marca 2010 poštou doručená sťažnosť Ľ. Ď., H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., T., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej

len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Co 291/2009-93 z 25. novembra 2009 v konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 23 Co 291/2009-93 zo dňa 25. 11. 2009 (doručeným sťažovateľovi 15. 1. 2010) rozhodol o zrušení rozsudku Okresného súdu v Piešťanoch č. k. 7 C 277/2008-50 zo dňa 31. 3. 2009 v časti zaplattenia nemajetkovej ujmy 4 400 Eur.

Odvolanie odporcu Kamila Lavóra v konaní Okresného súdu v Piešťanoch č. k. 7 C 277/2008 bolo podané podaním zo dňa 21. 4. 2009 doručeným súdu dňa 24. 4. 2009 iba v časti povinnosti zaplatiť sťažovateľovi 2 200 Eur, t. j. vo zvyšnej časti 2 200 Eur odvolanie podané nebolo, preto Krajský súd v Trnave nemal o tejto časti rozhodovať a zrušenie citovaného rozsudku v celej nezaplattenej časti je nulitným rozhodnutím.

Odvolanie proti rozsudku podal podaním zo dňa 9. 4. 2009 aj sťažovateľ ako navrhovateľ v konaní, ale nedotkol sa ním sumy priznanej, podal ho v časti sumy nepriznanej. ...

Podľa názoru sťažovateľa porušil Krajský súd v Trnave pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Takto došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu (aj porušenie článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd).

Podľa názoru sťažovateľa porušil Krajský súd v Trnave pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyhlásený pod č. 209/1992 Zb., a tým základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na to, že Krajský súd v Trnave rozhodoval nad rámec podaných odvolaní, sám si svojvoľne rozhodol o predmete odvolania, nerešpektoval

dispozičné právo účastníkov konania, čím odmietol spravodlivosť vo vzťahu k sťažovateľovi.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že krajský súd uznesením č. k. 23 Co 291/2009-93 z 25. novembra 2009 porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľa uznesením krajského súdu č. k. 23 Co 291/2009-93 z 25. novembra 2009.

Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že Okresný súd Piešťany v konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy rozsudkom č. k. 7 C 277/2008-50 z 31. marca 2009 rozhodol, že do osobnostných práv sťažovateľa (navrhovateľa) bolo zasiahnuté v dôsledku dopravnej nehody zapríčinennej odporcom, pri ktorej zomrela manželka a svokor sťažovateľa; odporcovi bola uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi 4 400 € ako náhradu nemajetkovej ujmy.

Proti tomuto rozsudku v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy podali obaja účastníci konania odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 23 Co 291/2009-93 z 25. novembra 2009 tak, že napádaný výrok rozsudku zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Odvolací súd na nariadenom pojednávaní podľa ust. § 214 ods. 1 vec prejednal obsahom a dôvodmi podaných odvolaní podľa ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a zistil, že účastníkom konania sa odňala možnosť konať pred súdom v časti nedostatočného

zdôvodnenia výšky nemajetkovej ujmy, jej rozsahu ako aj vo vzťahu ku svokrovi navrhovateľa takto priznanej nemajetkovej ujmy a súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav tým, že nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy. ...

Je nepochybné, že konaním odporcu žalovaného bolo jednoznačne zasiahnuté do práva na súkromie samotného žalovaného, nakoľko ním bola protiprávne narušená úzka rodinná väzba a vznikla tým nemajetková ujma spočívajúca v porušení jeho práva na súkromie v dôsledku porušenia existujúcej kvalitnej citovej a sociálnej väzby na nebohú manželku navrhovateľa, nenapraviteľnosťou následku konania žalobcu, nečakanosťou úmrtia manželky navrhovateľa a neposlednom rade aj duševnými útrapami pozostalého navrhovateľa žalobcu pre smrť jeho manželky. Je nepochybné, že právo na ochranu súkromia zahŕňa i právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými fyzickými osobami predovšetkým v citovej oblasti. Zásah do súkromia je daný zásahom spočívajúcim úplnej deštrukcii úzkej rodinnej väzby, usmrtením člena rodiny. Jedná sa o zásah protiprávny a daná je tiež príčinná súvislosť medzi zásahom a vznikom nemajetkovej ujmy na súkromí žalobcu navrhovateľa. Je jednoznačné, že tento zásah, aký sa stal zo strany odporcu, bol objektívne spôsobilý vyvolať ujmu spočívajúcu v porušení súkromia navrhovateľa, pretože existovali medzi navrhovateľom a jeho manželkou pevné citové väzby. Všetky zákonné predpoklady preto pre priznanie práva na ochranu osobnosti a práva na nemajetkovú ujmu boli dané vo vzťahu k nebohej manželke navrhovateľa. Prvostupňový súd však sa nezaoberal týmito všetkými atribútmi a nevyložil tak vzťah, citovú väzbu a porušenie súkromia v súvislosti so zásahom a vznikom nemajetkovej ujmy na súkromí svokra navrhovateľa. Je nepochybné, že v predchádzajúcich alebo súbežných konaniach, kde žaluje o nemajetkovú ujmu práve svokra toho istého odporcu je tento predpoklad na aplikáciu nemajetkovej ujmy daný. Prvostupňový súd sa však nezaoberal práve predpokladmi, či konanie žalovaného odporcu bolo jednoznačne zasiahnuté do práva na súkromie svokra navrhovateľa, či ním bola protiprávne narušená a aká narušená rodinná väzba medzi navrhovateľom a nebohým svokrom navrhovateľa, či citová väzba medzi pozostalým svokrom navrhovateľa navrhovateľom bola taká úzka, že ju môže pociťovať ako ujmu osoby blízkej. Pre takéto rozhodnutie prvostupňový súd podľa názoru odvolacieho súdu nemal predpoklady, nemal vykonané dokazovanie a nemohol tak rozhodnúť o zásahu do súkromného a rodinného života navrhovateľa smrťou jeho svokra vo výške 400 eur.

Pokiaľ sa jedná o rozsah nemajetkovej ujmy je nedostatočné rozhodnutie aj v tejto časti, pretože nie je zdôvodnené, prečo práve prvostupňový súd priznáva nemajetkovú ujmu 4 000 eur za zásah do súkromného a rodinného života navrhovateľa smrťou manželky a smrťou svokra 400 eur a prečo bol vo zvyšku návrh zamietnutý. V tejto súvislosti však treba pripomenúť, že je potrebné od začiatku výpoveďou navrhovateľa a jeho právneho zástupcu zistiť, prečo práve požaduje rozsah zaplatenia nemajetkovej ujmy v takej výške v akej sa domáhal návrhom a ako zopakoval aj v odvolacom petite pri podaní odvolania.

Práve týmto sa stalo rozhodnutie súdu prvého stupňa nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť, pre nedostatok dôvodov, čím sa odňala účastníkom možnosť vo veci konať, čo bolo dôvodom zrušenia a vrátenia veci podľa ust. § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. a zároveň súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že zatiaľ nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.“

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd v sťažovateľom napádanom uznesení dostatočne jasne a zrozumiteľne odôvodnil svoje závery, t. j. dospel k logickým a ústavne

konformným záverom, pričom vychádzal z platnej a účinnej právnej úpravy – Občianskeho súdneho poriadku.

V ustanoveniach § 221 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sú taxatívne vymenované dôvody, kedy odvolací súd rozhodnutie zruší. Okrem iných sú to prípady, ak:

f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom...

h) súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav...

Tvrdenia sťažovateľa, že krajský súd „*rozhodoval nad rámec podaných odvolaní, sám si svojvoľne rozhodol o predmete odvolania, nerešpektoval dispozičné právo účastníkov konania, čím odmietol spravodlivosť vo vzťahu k sťažovateľovi*“, sa nezakladajú na pravde. Samotný krajský súd v sťažovateľom napádanom uznesení konštatoval nepreskúmateľnosť a nezrozumiteľnosť prvostupňového rozhodnutia (čím mala byť účastníkom konania odňatá možnosť vo veci konať), ako aj nesprávne právne posúdenie veci a nedostatočné zistenie skutkového stavu, preto rozhodol v súlade s § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd zároveň podrobne poučil prvostupňový súd, ako ďalej postupovať v konaní, aby bola zabezpečená ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania.

Úlohou krajského súdu v rámci odvolacieho konania je preskúmať rozhodnutie Okresného súdu Piešťany v celom rozsahu a v prípade tak závažných nedostatkov (zistenie, že účastníkom bola odňatá možnosť konať pred súdom) a porušenia ústavnoprocených predpisov, ako to bolo v danom prípade, je jeho povinnosťou rešpektovať zásady spravodlivého procesu a zrušiť rozhodnutie prvostupňového súdu i napriek tomu, že účastník konania v rámci odvolacieho konania podaným odvolaním nepoukázal na dôvody (výroky), o ktorých rozhodol odvolací súd.

Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že právo na súdnu a inú právnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 50 ústavy (a teda aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemôže všeobecný súd porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-

právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. K porušeniu práva na súdnu a inú právnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01), alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím.

Taktiež nejde o porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy na základe výkladu a použitia relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

V zmysle stabilnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej príčinnej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním štátneho orgánu alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom tohto orgánu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2010